

NIEUWSBRIEF

HISTORISCHE VERENIGING

NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL

JG 30, NR 87 - MAART 2022

*Open middagen: eerste zaterdag van de maand van 14.00 - 17.00 uur
in de Oudheidkamer*

Glas-in-loodraam met kenmerkende afbeeldingen van Nieuwerkerk

UITNODIGING VOOR DE ALGEMENE LEDENVERGADERING

*dinsdagavond 5 april in de Oudheidkamer,
aanvang 20.00 uur*

PROGRAMMA:

Opening

Presentatie "Lokale Kleur"

In een PowerPoint-presentatie van Brond van Westing zijn een aantal oude foto's te zien die door hem digitaal in kleur tot leven zijn gewekt (een aantal zitten nu in de Batavier-expo). Foto: *de bus van firma Van Gog van Rotterdam naar Nieuwerkerk via de 's-Gravenweg.*

Presentatie Jaarverslag 2021

Tijdens het tweede coronajaar is de HVN zo goed als mogelijk doorgegaan met haar taken en werkzaamheden. Een aantal evenementen en open middagen zijn vervallen, maar aan de andere kant is er meer dan ooit gepubliceerd in diverse media.

Tijdens de behandeling van het jaarverslag door de (wnd) secretaris zal met behulp van een PowerPoint-presentatie uit de doeken worden gedaan wat er in weerwil van corona allemaal is verricht.

Ode aan de vrijwilligers en dank aan allen!

Financieel jaarverslag 2021

Dit verslag is inclusief het verslag van de kascommissie. Hans Visser blijft als lid hiervan aan, Rob Stolk is aftredend. Vanuit de vergadering zal dan een nieuwe worden benoemd. (Beide verslagen zijn te bekijken en te downloaden via de website: <https://www.hvnweb.nl/anbi/>)

Rondvraag, plus informeel samenzijn (in het kader van 30 jaar HVN!)

Op deze avond is gratis het boek

*'Nieuwerkerk aan den IJssel in woord en beeld' van 1989 te verkrijgen,
samengesteld door Ger Guijs en Dick Ladage.*

Van de voorzitter

Beste HVN-leden,

Hoewel ik eerder al optimistisch was over het eind van alle covid-beperkingen, moest ik helaas daar weer op terugkomen. HVN is het jaar 2021 met wat horten en stoten op zich goed weer doorgekomen, maar vertrouwde elementen als een jaarvergadering en feestelijke tentoonstellingsopeningen waren er ook dit jaar bij ingeschoten. Ook moesten we de open middagen een aantal malen afblazen en klusochtenden schrappen. Hoewel er een nieuwsbrief bij is ingeschoten, is er verder wel aardig wat gepubliceerd in het Oud-Kanaaltje, dat door drukkerij Baas met veel succes is uitgegeven. Een hoogtepunt qua publicaties was natuurlijk het Historische Album van PlusWensveen met de sticker-spaaractie. Circa 1500 Nieuwerkerkers hebben fanatiek gespaard en geplakt met de bezielende begeleiding van ons lid Nel Oudijk, die een paar honderd man trok met haar ruilmiddagen.

In 2022 beginnen we weer met frisse blik en kunnen we stilstaan bij het feit dat de HVN alweer 30 jaar jong is. We gaan daar uiteraard aandacht aan besteden. Over 30 jaar gesproken, onze secretaris sedert het eerste uur, Adri den Boer, heeft aangegeven dat gezondheid hem inmiddels beperkingen oplegt. Hij stopt met het secretariaat en de redactie van nieuwsbrief en -flits. Dat was wel even schrikken, en we moesten op zoek naar een vervanger. Adri blijft gelukkig wel betrokken bij de HVN, want als institutioneel geheugen en lopende encyclopedie is hij natuurlijk eigenlijk onvervangbaar. Maar we gaan het zien, de taken zijn voorlopig over het bestuur verspreid. We zetten nu een trend in waarbij ook leden meer worden betrokken. Al in deze nieuwsbrief vinden we bijdragen van Rob Stolk en Rob Duiverman, die hebben toegezegd voor meer kopij te willen gaan zorgen.

Per 5 maart trappen we verder af met een zeer interessante tentoonstelling over schoolplaten door Johan Knoester. Deze tentoonstelling lost de expositie af van ons lid Henk van den Heuvel. Deze heeft de saaie coronatijd voor een deel ingevuld met het maken van zeer verdienstelijke pentekeningen met beelden van oud- en wat recenter Nieuwerkerk, zoals de hiernaast afgebeelde oude villa van Mijnlieff.

Inmiddels zijn de e-mail-Nieuwsflitsen van een wat strakkere lay-out voorzien. We vragen voor de Nieuwsbrief nu ook bijdragen van leden (zie colofon op pag. 13). Op 5 april houden we zoals het er nu uitziet weer een 'echte' ledenvergadering, waarbij we iedereen aanmoedigen vooral te komen, omdat we ook willen stilstaan bij 30 jaar HVN.

Brord van Westing

'Aan de wand' - expositie over schoolplaten

Op zaterdag 5 maart 2022 is in de Oudheidkamer de tentoonstelling 'Aan de wand' van start gegaan. Hierin worden schoolplaten voor geschiedenis en aardrijkskunde gepresenteerd met toelichting. Het is een dubbel-tentoonstelling. De aardrijkskundeplaten worden beneden in de stal geëxposeerd en de geschiedenisplaten op de stalzolder. Het geschiedenisdeel is zó ingericht, dat van eenzelfde gebeurtenis twee platen van verschillende makers te zien zijn. Zo hangt er bijvoorbeeld een plaat over de gevangenneming en dood van Floris V die door Johannes Jurres is gemaakt, èn een die door Johan Isings is geschilderd. Deze werkwijze is bij alle geschiedenisplaten toegepast, met dien verstande dat er altijd in een dergelijk platenkoppel één van de hand van Isings is.

De tentoonstelling, samengesteld door Johan Knoester, is het hele jaar 2022 te zien op de open dagen, namelijk op de eerste zaterdag van de maand van 14.00 tot 17.00 uur. Ter introductie is een filmpje te bekijken dat verwijst naar deze tentoonstelling op <https://www.hvn-web.nl/startpagina/index.php>. De opening is inmiddels verricht, en wel op 5 maart door Jan Verbeek, wethouder van cultuur.

In memoriam HVN-vrijwilliger Ben Volder

Op 27 september 2021 is Ben Volder op tachtigjarige leeftijd overleden. Ben is vroeger jarenlang vrijwilliger bij de donderdagochtendploeg in de Oudheidkamer geweest. Vanuit zijn werkervaring als constructeur bracht hij technische kennis in. Dat leidde soms tot hoogstandjes, zoals toen hij de lamp, die voorheen in het schip van de dorpskerk had gehangen, in de Oudheidkamer moest monteren en brandend krijgen. Hoog in het gebinte van de stalzolder, half staand op een balk en half zittend op een dwarsbalk, is hem dat gelukt. Op bijgaande foto is dat goed te zien.

Daarnaast heeft hij deelgenomen aan een oral history-project van de HVN in 2007, waarbij arbeiders die vroeger op steenplaats Klein Hitland hadden gewerkt werden geïnterviewd. Samen met zijn mede-interviewer Ludy Eijsink heeft hij toen een groot deel van de interviews afgenomen en vanuit het opnameapparaat verwerkt tot verslagen.

Het bestuur van de HVN wenst zijn vrouw Adrie en zijn kinderen en kleinkinderen sterkte toe bij dit verlies.

Ambachtsheerlijkheid Nieuwerkerk bij testament vernietigd

Uit de vroege Middeleeuwen stamt het feodale begrip (ambachts)heerlijkheid. Onderhorige gebieden werden door de hoogste heren, zoals keizers, koningen, pausen en bisschoppen, in leen gegeven aan lagere adel, abdijen, kapittels of andere hoogmogenden. Nieuwerkerk kwam eerst rond 1250 in de annalen voor. Dit waren vaak uiterst precieze boekhoudingen, waarin de opbrengsten per 'heerlijksrecht' werden verantwoord. Men had hogere en lagere heerlijkheden, en de allerlaagste vorm was de ambachtsheerlijkheid. Hoge heerlijkheden kenden het recht op rechtspraak en werden meestal bestuurd door hogere adel of geestelijkheid. Dit systeem was er vooral om op van alles en nog wat belasting te heffen in naam van de heer, die dan op zijn beurt weer een deel moest afstaan aan hogere heren. Nieuwerkerk was slechts een ambachtsheerlijkheid van de laagste orde en veel zullen de circa 250 in het veen ploeterende inwoners niet hebben opgebracht. Vrij gebruikelijk was het tiendrecht, waarbij ééntiende van oogst of vangst aan de heer toeviel, vaak in natura, als er geen geld voorhanden was.

De ambachtsheerlijkheid Nieuwerkerk had altijd met Capelle samen dezelfde ambachtsheer; dat was eeuwenlang de stad Gouda.

In het begin viel Nieuwerkerk onder de bisschoppen Van Utrecht, die ook wereldlijke macht bekleedden en ook weer deelrechten aan anderen beleenden.

Zo was bijvoorbeeld het visrecht tussen Moordrecht en IJsselmonde rond 1300 beleend aan het kapittel van Oudmunster, dat verbonden was aan de Sint Salvatorkerk in Utrecht. Heerlijkheden konden worden gekocht, weggegeven, geërfd en natuurlijk veroverd. Toen er eenmaal sprake was van stadsrechten konden ook steden heerlijkheden bezitten of verwerven. Nieuwerkerk kreeg te maken met diverse bisschoppen, de heren van Naaldwijk, gravin Van der Marck Arenberg (ja, ook dames konden 'heer' zijn), hertog Karel de Ligne Arenberg, Frederik Hendrik van Oranje, burger Johan van der Veecken, burger Catharina 't Kint van Rodenbeke, en zoals genoemd dus ook de stad Gouda.

Met de komst van de Bataafse Republiek en de Code Civil van Napoleon werd de macht van de eigenaren van de ambachtsheerlijkheden ingeperkt. Na de Franse tijd werden geleidelijk aan vele bevoegdheden bij de door de elite gekozen gemeentebesturen terechtgekomen. De rechtspraak kwam bij onafhankelijke rechters en er werden belastingen geheven die de overheid ten goede kwamen. Toen Artikel 4 van de Grondwet in 1848 onder Koning Willem II in werking trad, vervielen ook de laatste heerlijke rechten om personen voor te dragen of aan te stellen en daarmee het recht om hiervoor vergoedingen te eisen bij de inwoners van de heerlijkheid. Voor de gemeente Gouda was het al met al niet lucratief meer. Alleen het collatierecht bleef over, het benoemen van predikanten.

In 1848 kwam de ambachtsheerlijkheid Nieuwerkerk aan den IJssel in handen van een particulier. Jan Anthonie Jansz Smits was de enige en laatste ambachtsheer die trots gebruik maakte van de titel 'Heer van Nieuwerkerk'. Eerder was de heerlijkheid altijd een combinatie van Capelle en Nieuwerkerk geweest. Met het overlijden van Smits van Nieuwerkerk verdween ook de heerlijkheid, want hij had testamentair bepaald dat de ambachtsheerlijksrechten na zijn overlijden moesten worden vernietigd, en zo geschiedde in 1893. Het collatierecht werd als laatste heerlijk recht in 1920 ook afgeschaft, waarbij degenen die het hadden het tot hun dood mochten behouden, maar niet meer mochten doorgeven. Koningin Wilhelmina was de laatste die het collatierecht uitoefende. Tot haar dood in 1962 bleef ze koppig de dominees in Apeldoorn benoemen.

Wie was deze laatste Heer van Nieuwerkerk?

Rob Stolk heeft uitgezocht wie de laatste heer was. En het beeld kwam naar voren dat het een wat pronkzuchtige man was met grote verdiensten op cultureel gebied. Hij vond het vooral chique om de titel 'heer' te voeren. Er zijn geen aanwijzingen dat Smits van Nieuwerkerk het hem toebehorende collatierecht heeft uitgeoefend, of zelfs dat hij ooit zijn heerlijkheid Nieuwerkerk heeft bezocht.

Rob Stolk heeft verder ook de achtergronden van deze man (zie foto) uitgezocht. Daarvoor verwijzen we graag naar de HVN-website, omdat het verhaal zich goeddeels in Dordrecht heeft afgespeeld.

Rob Stolk en Brord van Westing

Gezondheidszorg in Nieuwerkerk

Onze vrijwilliger Rob Duiverman, vele jaren huisarts alhier, heeft zich bereid verklaard te gaan schrijven over ontwikkelingen in de gezondheidszorg in ons dorp. Hij heeft al een aantal anekdotes en verhalen ingeleverd, die we in deze en komende nieuwsbrieven een plekje gaan geven.

Buizenpost bij dokter Hage

Op vergaderingen van de Plaatselijke-Huisartsen-Vereniging was er ook altijd tijd voor het uitwisselen van anekdotes.

De anekdotes rond (de oude) dokter Hage, lange tijd de enige huisarts in Nieuwerkerk, zijn omvangrijk en legendarisch. Hier een anekdote over een buizensysteem in het oude doktershuis aan de 's-Gravenweg (rechts op foto hieronder).

Naast de ingang van de praktijk zat een koperen plaat met een gat erin. Geregeld werd er een aanstaande vader opuit gestuurd om de dokter te halen als de weeen zich aandienden. Als dat in de nacht was, dan wist hij dat er door een gat in de muur pal naast de praktijkingang moest worden geroepen om de dokter te bereiken. Maar - en nu komt het - het gat was het begin van een lange buis die uitkwam in de kamer van de dienstbode. Zij beantwoorde eerst de hulpvraag. Het ging dan zo: dienstbode: 'Om de hoeveel minuten komen de weeen?' Als de aanstaande vader meldde dat ze om de zes minuten kwamen, dan sprak de dienstbode door het buizensysteem: 'Daar maak ik de dokter niet voor wakker, kom maar terug als ze om de vier minuten zijn.'

Rob Duiverman

Rooms-Katholieke Kerk aan de 's-Gravenweg

Vóór de Reformatie was de dorpskerk net als alle andere kerken Katholiek. De naam "Nieuwerkerke" kwam al in het jaar 1250 voor in de archieven en viel onder de al eerder bestaande parochie Ouderkerk. Ze maakten deel uit van het Bisdom Utrecht. In 1578 ging de kerk zonder beeldenstorm over naar de gereformeerde religie. Tot 1795 werd de Katholieke godsdienst zwaar achtergesteld bij de Gereformeerde "Staatsgodsdienst". Katholieken mochten ook geen openbare functie bekleden. In de Franse tijd werd hier een eind aan gemaakt. Daarna werd in de latere Grondwet van 1813 het Katholicisme formeel ook erkend. Maar pas na Thorbecke, in de tweede helft van 19^e eeuw, werden de beperkingen langzaam opgeheven. De zogenaamde "Katholieke Emancipatie" vond plaats. Industrialisatie en de Spoorwegen brachten met zich mee dat vanuit het Katholieke zuiden ook vele gelovigen zich verspreidden. Dit leidde in de meer noordelijke streken ook tot de bouw van grote aantallen nieuwe RK kerken in de neogotische bouwstijl. Deze stijl werd gedictieerd door vader en zoon Cuypers, beiden befaamde architecten destijds.

R. K. Kerk 's-Gravenweg.
Nieuwerkerke a/d IJssel

Nieuwerkerke viel rond 1890 onder de RK parochie van Moordrecht. Het aantal Nieuwerkerkse Katholieken groeide dusdanig dat het Bisdom het verantwoord achtte om een bijkerk te stichten. De architect Jacobus van Gils bouwde de RK kerk aan de 's-Gravenweg, nummer 89, in de stijl van Cuypers, en deze werd in 1892 in gebruik genomen.

In 1912 was de Nieuwerkerkse Katholieke gemeenschap zó omvangrijk geworden, dat een zelfstandige St Joseph-parochie werd gevormd onder het Bisdom Rotterdam.

Het probleem met veel neogotische kerken was dat ze snel en niet zo stevig werden gebouwd. Ze bleken een kostbare ramp om te onderhouden. Ook de kerk aan de 's-Gravenweg verviel in hoog tempo. In 1992 werd het gebouw gesloopt, waarna aan de Kerklaan een modernere en kleinere kerk gebouwd werd, en wel op de plek waar het oude Raadhuis stond. De St. Joseph-parochie is inmiddels opgegaan in de St. Christoffel-parochie. De kerk heet nog wel de St. Josephkerk.

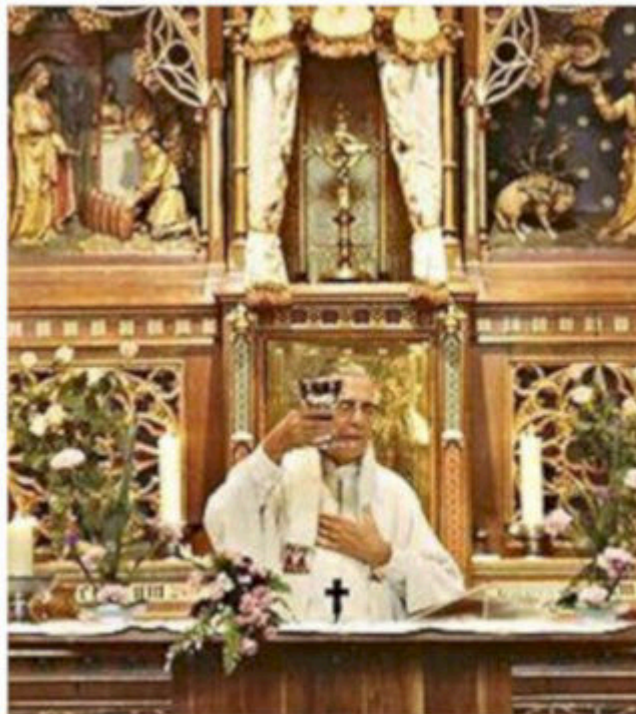
Pastores tot aan de sloop waren:

- Petrus Adrianus Le Jeune, 1892-1912
- Jacobus Cornelius v.d. Loos, 1912-1920
- Joseph Maria Hendrik Hubert Moerel, 1920-1929
- Adrianus Petrus van Eeden, 1929-1932
- Gerardus Dominicus van Emmerik, pastoor, 1932-1936
- Henricus Josephus Cornelis van der Burg, 1936-1939
- Gerbrand Keijzer, 1939-1941
- Johannes Laurentius Cornelis Witkamp, 1941-1947
- Gerardus Johannes Morsch, 1947-1960
- Petrus Jacobus Krom, 1960-1965
- Marinus Wilhelmus Melman, 1965-1971
- Wilhelmus Garardus Hubertus Kamerbeek (foto), 1971-1984
- Alexander Hammerstein, 1984-1997

De zogenaamde kerkschaten (het goud- en zilverwerk) zijn nog in gebruik bij de St. Josephkerk. Na de sloop zijn veel attributen overgegaan naar de HVN, inclusief de complete torenspits. Alles is te bewonderen in en bij de Oudheidkamer op 's-Gravenweg 6A. Daar zijn recent ook nog enkele bijzondere grafstenen geplaatst van de inmiddels geruimde Katholieke begraafplaats.

Brord van Westing

(Bronnen: archieven en fotobank HVN, Gedenkboek 100 jaar RK Joseph-parochie en het Streekarchief)

Bevrijdingsrokken

In de laatste nieuwsflits is de nieuwe aanwinst van een 'bevrijdingsrok', die afkomstig is van Maartje van Lely-den Hollander, al vermeld. Maartje woonde in 1945 aan de Burg. Jasstraat (nu Vrijheidslaan).

Het idee van de nationale feestrok was afkomstig van Mies Boissevain-van Lennep, een verzetsstrijdster tijdens WO II. Tijdens haar gevangenschap in Amsterdam onderhield zij contact met haar vrouwelijke medegevangenen via verstopte briefjes in een waszak. Een medegevangene had een lappendas samengesteld uit kleding van haarzelf en haar kinderen. Iedere lap stond voor een verhaal en dat zorgde voor verbondenheid.

Na afloop van WO II nam Mies namens de commissie van feest- en gedenkdagen het initiatief om van verschillende lapjes rokken te maken. Deze konden door vrouwen op speciale dagen gedragen worden. Mies had juist voor vrouwen een speciale rol in gedachten bij de wederopbouw.

Er waren richtlijnen voor het maken en gebruiken van de feestrokken. Zo moest de zoom uit effen driehoeken bestaan, met

aan de voorkant in het midden de datum 5 mei 1945. Er zijn ook varianten te vinden die hierbij 5 mei 1946 als datum hebben, omdat dit de datum was van de eerste viering van de bevrijding. Alle rokken werden geregistreerd en kregen een stempel met een nummer. De rokken dienden te worden gedragen op nationale feestdagen, maar ook op belangrijke feesten van de persoon zelf.

De aanwezigheid van de rokken in het openbare leven heeft niet lang geduurd. Het hoogtepunt was op 2 september 1948, ten tijde van de tentoonstelling 'De Nederlandse vrouw 1898-1948'. Honderden vrouwen trokken in hun feestrok in een optocht over het Binnenhof in Den Haag, ter viering van het vijftigjarig regeringsjubileum van koningin Wilhelmina. Uiteindelijk zijn er zo'n 4.000 geregistreerd. Ook mochten de rokken alleen zelfgemaakt zijn; dit omdat de rok uniek en persoonlijk diende te zijn, en omdat deze bovendien het werk van de wederopbouw symboliseerde. Er werden ook fabrieksrokken verkocht, maar deze kwamen niet in aanmerking voor registratie.

Kor van der Glas

Tips voor thuis

Stamboomonderzoek

Zou u willen beginnen met stamboomonderzoek, of wilt u deze hobby weer oppakken? Het Streekarchief Midden-Holland (SAMH) heeft een online cursus die u gratis en in uw eigen tempo kunt volgen. Daarnaast is het mogelijk om hulp te krijgen in een digitaal spreekuur. Het enige wat u nodig hebt is een computer en enige digitale vaardigheden. Stamboomonderzoek is een superleuke hobby. Met populaire programma's zoals Verborgen Verleden krijgen veel kijkers een idee van de rijkdom van archieven en gaat het kriebelen om met de eigen familiegeschiedenis aan de gang te gaan. Maar hoe moet u beginnen, op welke websites moet u zoeken en wat krijgt u dan te zien? Eén ding is zeker: stamboomonderzoek is leuk, verslavend en u leert gaandeweg een hoop over de geschiedenis. Aanmelden en meer info: zie Digitaal Stamboomcursus en spreekuur - SAMH - www.samh.nl

Nieuwe versie Topotijdreis

Het kadaster heeft al een aantal jaren de website *Topotijdreis* in de lucht. Deze site bevat alle topografische kaarten die de Topografische Dienst (Defensie) en later het kadaster hebben uitgebracht. Alle kaarten vanaf 1815, toen Koning Willem I de Topografische Dienst in het leven riep, tot nu zijn te raadplegen. Dit gaat eenvoudig. Men zoomt in op het te onderzoeken gebied en vervolgens schuift men via een tijdbalk over de jaren terug naar de tijd die men wil bekijken.

Nieuw in deze tijd is de functie om naast elkaar 2 tijdgewrichten te vergelijken. Rechtsboven op de site is er een venstertje vergelijken en door een kaart te kiezen van een bepaald jaar kan men er naast dezelfde kaart van een ander jaar door de tijd schuiven. Bijgaand voorbeeld schetst Kortenoord anno 1881 en heden. Hier is goed te zien hoe de bochtafsnijding rond 1940 een stuk van de overkant, de Spreeuwenhoek bij Nieuwerkerk voegde. Dit is het stuk terrein waar nu Hazebroek en Tameris is gevestigd. Erg leuk om gebiedsontwikkelingen te analyseren, maar ook om te schrikken van hoe de verstedelijking toeslaat.

www.topotijdreis.nl

Aanwinsten

- Van de heer M. Maaskant: een steenvorm voor IJsselstenen, een schoolplaat van een steenplaats en een lamp uit Ver Hitland
- Van een onbekende: een schijnwerper met afschermkapje uit WOII
- Van dhr P. van Reeuwijk: een glas-in-loodraam met kenmerkende afbeeldingen van Nieuwerkerk aan den IJssel (zie afbeelding voorpagina)
- Van dhr Van Sprang uit Zevenhuizen, afkomstig van mevr. De Bruijn uit Nieuwerkerk: een Bijbel, uitgegeven door de Zondagsschool; een oude belijdenisverklaring, twee poëziealbums; een werkboek van een modevakschool en een merklap
- Van dhr L. Vogelaar: een langspeelplaat met een toespraak van zijn vader, burgemeester J.C. Vogelaar, uit het programma 'Vijf jaar later', over de watersnoodramp in 1953
- Van dhr A. Sinke: schoolplaat: 'De dijk bij Walcheren'
- Van mevr. Vlaardingerbroek via de Boekenmarkt in de Ringvaartkerk: schoolplaat 'Het buitenpaleisje Elsenburg bij Maarssen'
- Via Cora de Vries van de overleden mevr. D.C.A. Verhoef-van Dijk: sport-medailles van Nieuwerkerkse sportverenigingen en sportbedrijven
- Van Roland en Wil Hocken-de Zwart: de eerste steen van Van der Ploeg Pacton (22 maart 1966), gevonden op Kortenoord (in de vorige nieuwsbrief al genoemd, maar de plaats waar deze steen zich bevond was onbekend. De bezitter heeft gehoor aan onze oproep gegeven om de steen aan de HVN te schenken!)

Wij verzoeken u vriendelijk om bij de afgifte van de objecten een notitie te voegen van de schenker en van wie de objecten zijn geweest en/of waarvoor ze werden gebruikt. Daartoe liggen formulieren in de Oudheidkamer. In principe worden alleen objecten geaccepteerd die in Nieuwerkerk zijn gemaakt, door een Nieuwerkerker zijn gebruikt of over Nieuwerkerk gaan. Bij twijfel kunt u altijd contact opnemen met één van de bestuursleden (zie pagina 13).

Boekbespreking

Koen van Wijk:

Land van glas - een familiegeschiedenis (€22,99, verschenen in 2017)

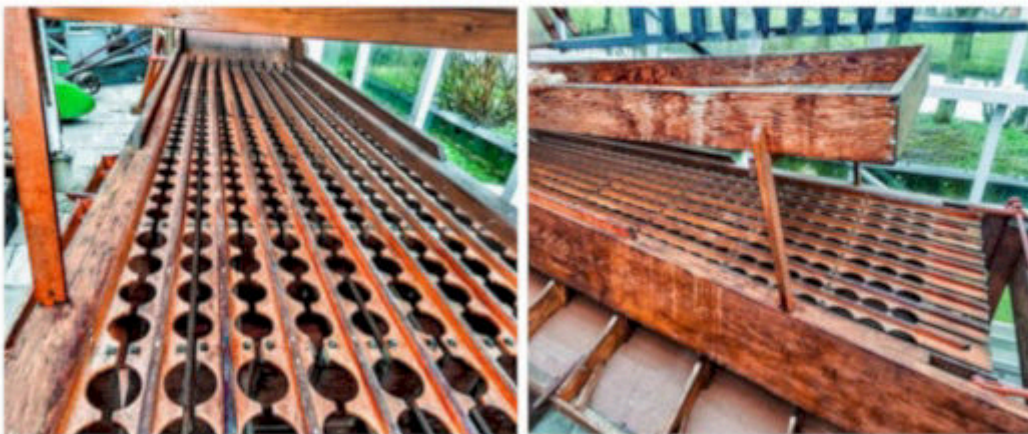
De boneninmakerij Cireo van de 's-Gravenweg van 70 tuinders uit 1917 is het meest Nieuwerkerkse verhaal uit dit boek.

Wat er ook in voorkomt is een tomatensorteermachine zoals de HVN er ook één heeft staan, in het kasje (zie foto's onderaan pagina). Als voorbeeld citeer ik daar graag over: *'Blijf ook maar een poosje hobbelen', zei vader vaak nadat ze het brood had gebracht. Hij was rond dat tijdstip meestal net begonnen met sorteren. De veiling verlangde dat de producten keurig op maat werden aangeleverd, gesorteerd naar grootte van de vrucht. Riet vond dat best een leuk karweitje. De 'hobbel' was de houten sorteermachine die in*

de werkschuur stond. Het apparaat van zo'n drie meter lang en ruim een meter breed had aan de bovenkant een houten bord met gaten erin. Vooraan kleine gaten, naar achteren steeds grotere. Door een hendel op en neer te bewegen bracht Riet een trekveer in beweging die het bord op en neer duwde, zodat de tomaten zachtjes over het sorteerbed 'hobbelden'. Elke vrucht viel in het juiste gat en rolde zachtjes in de lades daaronder. De 'krieltjes', de allerkleinste tomatetjes, waren nog vóór het sorteerbed al door een gleuf naar beneden gevallen. Daarna volgden de klassen C, A, AA en B, allemaal netjes gesorteerd.

De eenvoudige sorteermachine werd al in de jaren twintig uitgedokterd door tuinder Cornelis Treurniet uit Berkel en Rodenrijs. In 1928 vroeg hij Nederlands octrooi aan en hij kreeg dat in 1931. In 1943 waren er vijftig machines verkocht en nog eens honderden volgden in de twintig jaren daarna! Aanbevolen!

Adri den Boer

De **Nieuwsbrief** van de Historische Vereniging te Nieuwerkerk aan den IJssel verschijnt drie maal per jaar en deze ontvangen de leden gratis. Daarnaast wordt regelmatig een digitale **Nieuwsflits** aan de leden toegezonden.

Eindredactie: Mieke den Boer (*mieke@miekedenboer.nl*)

Alle leden kunnen een artikel voor de Nieuwsbrief aanbieden. De redactie houdt zich het recht voor artikelen in te korten, te wijzigen of te weigeren.

Vormgeving en fotobewerking: Mieke den Boer-Snoei

Lidmaatschap

Particulieren zijn met een *minimum bijdrage van €17,50* al lid van onze vereniging. *Voor een tweede gezinslid erbij bedraagt die slecht €25 voor beiden. De minimale bijdrage voor bedrijven bedraagt €50,00.*

Het bestuur verzoekt u om de bijdrage over te maken op rekening **NL89 RABO 0345 2942 03** t.n.v. Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel, onder vermelding van 'contributie 2022'.

Let op:

De HVN is een culturele ANBI, waardoor de belastingaftrek van de gift hoger is. Wie minimaal vijf jaar lang een gift in geld wil doen kan het formulier 'Overeenkomst Periodieke Gift' downloaden van de website *www.hvnweb.nl*.

Het ingevulde formulier kunt u opsturen naar de penningmeester en u ontvangt het ondertekend retour. Hij informeert u ook over gewenst legatieren.

Bestuur Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel

Voorzitter/objectfotografie

Brord van Westing, Vecht 154, 2911 ES, tel. 0180-321363

e-mail: vanwesting@hvnweb.nl

Wvd secretaris

Kor van der Glas, Prins Mauritssingel 19, 2912 BG, tel. 0180-319372

e-mail: info@hvnweb.nl

Penningmeester/beheerder website

Piet Fokker, Margrietveld 14, 2914 GC, tel. 0180-317245

e-mail: fokker@hvnweb.nl

Rekening NL89 RABO 0345 2942 03

t.n.v. Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel

Lid/educatie

Johan Knoester, Irisveld 4, 2914 CB, tel. 0180-315896

e-mail: johanknoester1@ziggo.nl

Lid, advies en collectiebeheer

Adri den Boer, Verzetsstraat 76, 2912 CV, tel. 0180-314870

e-mail: amdboer@xs4all.nl

Ereleden HVN

Maarten Molenaar (†) en Eefje Molenaar-van Rossum

Agenda en sleutel Oudheidkamer

Eefje Molenaar-van Rossum, 's-Gravenweg 6, tel. 0180-312228

Documentaire informatie Nieuwerkerkse geschiedenis

Streekarchief Midden-Holland, Klein-Amerika 20 te Gouda, zie www.samh.nl.

Adres Oudheidkamer: 's-Gravenweg 6a, tel. 0180-312228

Museumnummer 1215

Internetadres: www.hvnweb.nl

De HVN wordt financieel gesteund door:

- gemeente Zuidplas (en komt met bijdragen en links voor op de gemeentelijke websites www.zuidplas.nl en www.beleefzuidplas.nl)

Autobedrijf Van Reeuwijk

Makelaar Lagendijk

Leefgoed De Olifant

Restaurant De Rode Leeuw (Capelle a/d IJssel)

Venrooy tandtechniek

Hoogerwaard Advies & onderhoud

Vormgeving en fotobewerking:

Mieke den Boer-Snoei

Oplage:

275